

Потрезвените политички и стручни глави сфатија дека партиските лица задолжени за мерење на расположението во јавноста, ги повлекоа своите небулозни изјави, бидејќи доколку се оствареа плановите за покренување тужба против Грција, дури тогаш на виделина ќе биде извадени скриените параграфи од меѓународно верифицираните факти од Времената спогодба, која ја потпишале Македонија и Грција.

"Времената спогодба не може да се третира како прекршена, бидејќи таа целосно е проблематична во делот што се однесува на обврските за името. Оттаму, бесмислено е Грција да се тужи пред Судот во Хаг. Грција ќе се повика на фактот дека е потребна нејзина согласност во 'парничење' и Судот нема да преземе случај. Грција не е потписник на обврзувачка клаузула за прифаќање на Судска надлежност", полемизира д-р Игор Јанев, кој дел од своето стручно мислење го изложува на повеќе места.

Пишува: Кокан СТОЈЧЕВ

Впечатото од букурешкиот Самит на НАТО, на кој поради вето на Грција Република Македонија не доби покана за влез во Алијансата, отвори нови прашања, кои скриено се чуваа во таинственото дипломатско и меѓународно функционирање на Времената спогодба, која ја потпишаа Македонија и нашиот јужен сосед.

Имено, по големото разочарување се појавија низа информации за прекинување на преговорите со Грција, а во контекст на ова се одеше и дотаму со најава за покренување тужба против Атина, која го спречува нашето влегување во меѓународните институции и организации.

Меѓутоа, подоцна откако стивнаа негативните реакции во Македонија и првично се сумираа резултатите од филаското во Букурешт, потрезвените политички и стручни глави сфатија дека

ПОГРЕШНАТА СТРАТЕГИЈА НЕ ДОВЕДЕ ДО НЕУСПЕХОТ- МАКЕДОНСКИТЕ ЛИДЕРИ ВО РАЗГОВОР СО ВИКТОРИЈА НУЛАНД

СИРТАКИ НА ВРЕ СПОГОДБА ВО БУ

партиските лица задолжени за мерење на расположението во јавноста, ги повлекоа своите небулозни изјави, бидејќи доколку се оствареа плановите за покренување тужба против Грција, дури тогаш на виделина ќе биде извадени скриените параграфи од меѓународно верифицираните факти од Времената спогодба, која ја потпишале Македонија и Грција. Тие како стапица претставуваат нова закана за државните и за националните интереси на македонскиот народ и на граѓаните на РМ. Тоа значи дека ова исклучително тешко политичко време не смее да се злоупотреби од страна на авантуристите во македонската политика, кои можат да ја искористат неповолната ситуација во Скопје, па така да ѝ овозможат на Атина да си игра мајтап со сите иницијативи кои пристигнуваат од нашата престолнина. Поради ова, треба да се земат предвид сите стручни и политички мислења и организирано да се настапи во продолжување на преговорите со Грција.

ИДЕНТИТЕТОТ НА ДРЖАВАТА

Во меѓувреме, истите провокатори ја закопаа својата глава в песок, бидејќи сфатија дека помина времето на партиските трик мајстори, кои благодарение на една изјава или национален изблив за зачувување на националното чувство се здобиваа со слава и лоровири. Истовремено, додека се кроеше капата на неродениот Петко, други се обидоа да ни протнат нова информација, која наводно повторно ја тангира позицијата

на Република Македонија во однос на спорот со Грција.

Се слушнаа аматерски размислувања дека Грција во својот Парламент воопшто не ја верифицирала Времената спогодба, така што нашите миленици, оние кои цели 17 години не забавуваат во Собранието, не лажеле или добро ја криеле вистината. Кој бил нивниот интерес? Да играат сиртаки или да се сончаат на грчкото крајбрежје!? Во контекст на ова прашање, повторно се обврнавме до нашиот соработник д-р Игор Јанев, постар истражувач на Институтот за политички студии во Белград, кој по кој знае кој пат се обидува да ја објасни положбата на Република Македонија. Тој повеќе пати објаснуваше дека Македонија треба да се обрати до Меѓународниот суд на правдата во Хаг и од него да се побара мислење, бидејќи при приемот на РМ во ООН се кршат неколку меѓународно прифатени документи на светската организација. Во оваа пригода тој се осврна на лошата пресметка на одделни македонски политичари, кои сметаат дека треба да ја тужиме Грција. Но, д-р Јанев открива други моменти, кои имаат поткрепа во меѓународното право.

"Времената спогодба не може да се третира како прекршена, бидејќи таа целосно е проблематична во делот кој се однесува на обврските за името. Оттаму, бесмислено е Грција да се тужи пред Судот во Хаг. Грција ќе се повика на фактот дека е потребна нејзина согласност во 'парничење' и Судот нема да преземе случај. Грција не е потписник на обврзувачка клаузула за прифаќање на Судска надлежност", полемизира Јанев, кој дел од своето стручно мислење го изложи

на повеќе места.

"Зошто е тоа така? Во меѓународното право е познато дека договори склучени кршејќи ги основните *jus cogens* - правила немаат правно дејство во дел од договорот во кој се крши ваквата норма. Постои опција договорот да важи, а парцијално да не важат обврските спротивни на *jus cogens*", оценува стручњакот.

Според него, името како правен идентитет на државата е есенцијален дел од нејзиниот субјективитет и не може да биде предмет на одземање, наметнување или на преговарање. Од друга страна, пак, името не имплицира правни последици (на пример, право на нечији територии).

"Со амандманите во Уставот Македонија експлицитно се оградува од такви интерпретации. Ова се базични аргу-

ментот правен идентитет, како битен елемент на својот меѓународен субјективитет), тогаш предметот за преговарање за меѓународно и внатрешно (само за Грција) име е очигледно целосно бесмислен", вели Јанев.

РЕГУЛАТИВА

Пред неколку броја ја објавиме новата правна анализа на резолуциите 817 (1993) на Советот за безбедност и 47/225 (1993) на Генералното собрание на ОН, при што со поставувањето на условите а) и б) за Македонија при нејзиниот прием во ОН, што претставува грубо кршење на Повелбата на ОН.

"Имено, приемот на нашата држава во членство на ОН е регулирано со член 4 од Повелбата, чиј прв став ги пропишува условите за прием. Според Советодавното мислење на Меѓународниот суд на правдата од 1948 година, прифатено и од Генералното собрание на ОН (со Резолуцијата 197/III (1948)), тие пропишани услови се исцрпени (потребни и доволни) и не можат да се прошируваат со дополнителни услови. Членка на ОН, која во Советот за безбедност или во Генералното собрание гласа за прием на некоја држава во членството во ОН, 'правно не е овластена да ја даде својата согласност за прием во зависност од условите, кои не се изрично предвидени во став 1 од наведениот член (4)!', не потсетува Јанев на правната регулатива, потенцирајќи го Судското мислење, кое е потврдено со Резолуцијата 197/III (1948) на Генералното собрание.

Во Резолуцијата 817 (1993) на Советот за безбедност се оценува дека Македонија ги задоволрила критериумите за прием наведени во член 4, став 1 од Повелбата (со што Македонија се здобива со право на членство), но уште се додаваат и гореспомнатите два условия, со што се проширува исцрпното множество на потребни и на доволни услови од член 4.

"Вклучувањето на овие услови во Резолуцијата за прием има нелегален карактер, бидејќи член 4, интерпретиран со прифатеното Судско мислење од 1948 година, претставува правна норма. Гласањето во Советот за безбедност и во Генералното собрание за соодветните резолуции, поврзани со приемот на Република Македонија во ОН, кои ги содржат дополнителните услови, очигледно претставува пречекорување на овластувањата на овие органи. Вклучувањето на овие услови во резолуциите за препорака и за одлучување за приемот, покрај оние од член 4, за кои се тврди дека Македонија ги исполнила, доведува до ад хок воведување во системот на ОН нова институција на 'условен прием', што не е предвидено со Повелбата, или со било кој друг документ на ОН. Дополнителните услови кои ѝ се поставени на Македонија при приемот не се услови кои таа треба да ги исполни пред вле-

гувањето во членство, туку обврски кои треба да ги прифати како членка (доколку сака да стане членка). Ова укажува дека дополнителните услови кои ѝ се поставени на Македонија немаат правна, туку чисто политичка природа. Поставувањето на (и гласањето за) дополнителните услови во соодветните резолуции за препорака и прием на Република Македонија во членство на ОН, претставуваат грубо кршење на член 4 од Повелбата и одземање на правото на кандидатот на прием во членство, кога ги исполнува пропишаните критериуми за прием (во член 4 од Повелбата).

Нелегално поставените дополнителни услови за Македонија при нејзиниот прием во ОН имаат и други, значително поважни правни ефекти. Со наметната деноминација ПЈРМ (за користење во ОН), на Македонија ѝ се одзема нејзиниот правен идентитет (и се заменува со друг), и покрај нејзиното противење во спомнатата нота на македонската Влада. Одземањето на правниот идентитет на државата, како битен елемент на нејзината правна личност (заштитена со Декларацијата за принципите на меѓународното право од 1970 година) претставува грубо кршење на правниот принцип на суверена еднаквост на државите (-членки), прокламиран во член 2, став 1 од Повелбата. Повеќе од тоа, со вториот услов б) за прием, Македонија е натерана да прифати обврска да преговара околу своето име, со што ОН (како и со условот а)) навлегуваат во доменот на строгата внатрешна јурisdикција на државата, спротивно на член 2, став 7 од Повелбата. Изборот на името е инхерентно право на секоја држава (самоопределување на сопствениот легален идентитет), односно влегува во *jus cogens* - правилата на меѓународното право. Со обврската за преговори со Грција околу името на Македонија ѝ се одзема едно инхерентно право, а на еден надворешен фактор (држава) му се дава можност за мешање во внатрешните работи на државата. Тоа, исто така, е спротивно на член 2, став 4 од Повелбата. Деградираната правна личност на Македонија во ОН и обврската да преговара со Грција околу името ја поставуваат Македонија во дискриминирана положба во однос на другите држави-членки на ОН т.е. во нерамноправен членски статус.

Принципите на ОН кои се внесени во член 2 од Повелбата претставуваат правни норми, кои ги обврзуваат како членките, така и Организацијата на ОН, како меѓународен правен субјект. Нивното прекршување повлекува правна одговорност. Како и повредата на член 4, став 1, повредите на став 1 (суверена еднаквост на државите-членки) и став 7 (немешање во внатрешната јурisdикција) од член 2 од Повелбата, претставуваат акти на пречекорување на овластувањата на Организацијата (*ultra vires* акти).

МЕНАТА КУРЕШТ

менти, кои му ја одземаат правната сила на грчкиот аргумент дека името Македонија имплицира 'територијални претензии'. Името на една држава само по себе не имплицира или влијае на територијалните права и обврски на таа, како и на другите држави. Овој аргумент се однесува и кон другите права и обврски на државите (културни, историски и слично). Бидејќи се работи за *jus cogens* - правила, Времената спогодба не ја блокира Македонија да бара судско мислење за членскиот статус под бивша југословенска република Македонија (БЈРМ) од Меѓународниот суд за правда во Хаг".

Но, професорот Јанев тоа го сугерира преку друга линија. Македонија, во кое и да било време, може да побара добивање на вакво судско мислење, преку Генералното собрание на ОН, без кршење на Времената спогодба. Очигледно дека дел од спогодбата, кој се однесува на преговорите за правниот идентитет на државата, не може да биде сфатен како правна обврска што лимитира иницијатива на РМ во ОН, како и пречка за поставување прашање од страна на Генералното собрание до Судот. Затоа во врска со ова прашање македонската преговарачка стратегија за воспоставување на уставното име во ОН не треба да се потпира на популарната "двојна формула", предложена од страна на Кризната група.

"Оваа политичка формула нема никаква основа во меѓународното право. Доколку една држава има суверено и природно основно право да има име (*jus cogens*), а со тоа и право суверено да си го избира (т.е. да го одредува сво-